

بررسی وضعیت ۹ دوره قانونگذاری مجلس شورای اسلامی
در حوزه آموزش‌های فنی و حرفه‌ای

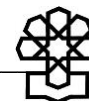
معاونت پژوهش‌های اجتماعی - فرهنگی
دفتر: مطالعات اجتماعی

کد موضوعی: ۲۱۰
شماره مسلسل: ۱۵۳۰۸
اسفندماه ۱۳۹۵

به نام خدا

فهرست مطالب

۱.....	چکیده
۲.....	مقدمه
۳.....	فصل اول - طرحها و لوایح در ۹ دوره قانونگذاری مجلس شورای اسلامی به تفکیک هر دوره
۳.....	مجلس اول (۷ خردادماه ۱۳۵۹ تا ۶ خردادماه ۱۳۶۳)
۳.....	مجلس دوم (۷ خردادماه ۱۳۶۳ تا ۶ خردادماه ۱۳۶۷)
۴.....	مجلس سوم (۷ خردادماه ۱۳۶۷ تا ۶ خردادماه ۱۳۷۱)
۶.....	مجلس چهارم (۷ خردادماه ۱۳۷۱ تا ۶ خردادماه ۱۳۷۵)
۶.....	مجلس پنجم (۷ خردادماه ۱۳۷۵ تا ۶ خردادماه ۱۳۷۹)
۷.....	مجلس ششم (۷ خردادماه ۱۳۷۹ تا ۶ خردادماه ۱۳۸۳)
۹.....	مجلس هفتم (۷ خردادماه ۱۳۸۳ تا ۶ خردادماه ۱۳۸۷)
۱۰.....	مجلس هشتم (۷ خردادماه ۱۳۸۷ تا ۶ خردادماه ۱۳۹۱)
۱۱.....	مجلس نهم (۷ خردادماه ۱۳۹۱ تا ۶ خردادماه ۱۳۹۵)
۱۴.....	فصل دوم - تحلیل طرحها و لوایح مصوب در حوزه آموزشهای فنی و حرفه‌ای
۱۸.....	نتیجه‌گیری و پیشنهاد
۱۹.....	منابع و مأخذ

بررسی وضعیت ۹ دوره قانونگذاری مجلس شورای اسلامی در حوزه آموزش‌های فنی و حرفه‌ای

چکیده

نتایج حاصل از بررسی طرح‌ها و لوایح در ۹ دوره قانونگذاری مجلس شورای اسلامی در حوزه آموزش‌های فنی و حرفه‌ای حاکی از آن است که:

- تاکنون در ۶۷ طرح و لایحه اعم از لایحه بودجه و برنامه توسعه، قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت و قوانین اختصاصی، مواد و احکامی به آموزش‌های فنی و حرفه‌ای اختصاص یافته است که شامل ۵۰ لایحه و ۱۷ طرح می‌شود. از ۵۰ لایحه، تعداد ۴۱ لایحه مربوط به برنامه‌های ۵ ساله توسعه و بودجه سنواتی بوده است.

- ۲ لایحه مربوط به قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت و قانون الحاق موادی به قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت بوده است.

- از ۲۴ طرح و لایحه اختصاصی مرتبط با آموزش‌های فنی و حرفه‌ای تاکنون فقط ۶ طرح و ۳ لایحه تصویب شده است. نکته مهم در این زمینه، وجود تنها یک طرح مصوب است که در آن به ارزش واقعی آموزش‌های فنی و حرفه‌ای توجه شده است (طرح الزام به فراگیری آموزش‌های فنی و حرفه‌ای برای اشتغال به کار که به تصویب رسیده، اما در واقع اجرا نمی‌شود).

- در لوایح بودجه به دلیل بین دستگامی بودن، ردیف‌های متنوعی به آموزش‌های فنی و حرفه‌ای اختصاص یافته است. اما در بندهای ماده واحده کمتر اثری از توجه به آن دیده می‌شود. بندهای مرتبط با آموزش‌های فنی و حرفه‌ای در قوانین بودجه عبارتند از:

- تبصره «۷۵» قانون بودجه سال ۱۳۶۲، بند «۱۱۰» قانون بودجه سال ۱۳۹۰، جزء «۱-۱» بند «ح» قانون بودجه سال ۱۳۹۳، بند «د» تبصره «۲» قانون بودجه سال ۱۳۹۴، و تبصره «۲۲» قانون بودجه سال ۱۳۹۴.

- مواد و احکام مرتبط با آموزش‌های فنی و حرفه‌ای در قوانین برنامه‌های توسعه عبارتند از: تبصره «۲۴» و «۲۶» قانون برنامه اول توسعه، بند «د» تبصره «۹۵» و جزء «۷» و «۱۰» از بخش ۵، و جزء «۷-۱۴» و «۷-۱۵» برنامه دوم توسعه، ماده (۱۴۶) و (۱۵۱) قانون برنامه سوم توسعه، ماده (۵۵) قانون برنامه چهارم توسعه و مواد (۱۹۴)، (۸۰)، (۲۳)، (۲۱) و (۱۹۵) برنامه پنجم توسعه.

- در قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت ماده (۱۲) و در قانون الحاق موادی به قانون تنظیم

بخشی از مقررات مالی دولت بند «ب» ماده (۶۵).

- بررسی سهم طرح‌ها و لوایح مربوط به آموزش‌های فنی و حرفه‌ای در این ۹ دوره بیانگر این امر است که در مجلس نهم بیش از هر دوره دیگری به این موضوع توجه شده است. ۶ طرح و ۶ لایحه حاصل تلاش‌های نمایندگان محترم و دولت در این زمینه بوده است. نتیجه حاصل از این بررسی نیاز به توجه بیشتر نمایندگان و دولت به حوزه آموزش‌های فنی و حرفه‌ای را نشان می‌دهد، زیرا این نوع از آموزش مسیر دستیابی به شغل را آسان‌تر، امنیت اجتماعی را ارتقا، اشتغال پایدار و آموزش مادام‌العمر را به ارمغان می‌آورد. وجود یک نهاد ملی سیاستگذار و هماهنگ‌کننده، تدوین و اجرای صلاحیت حرفه‌ای، تصویب قانون نظام جامع آموزش فنی و حرفه‌ای، راهکار اصلی جبران کم‌توجهی به آموزش‌های فنی و حرفه‌ای در حوزه قانونگذاری است.

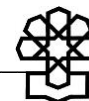
مقدمه

قوانین با توجه به نیازهای جامعه و در راستای حل موانع تحقق آنها شکل می‌گیرند. تنوع، تکثر، جامعیت و گستردگی قوانین ناشی از توجه به آن حوزه‌هاست. نگاهی به قوانین کشور قبل و بعد از انقلاب در حوزه آموزش‌های فنی و حرفه‌ای روشنگر نگاه قانونگذاران و دولت‌مردان به این حیطه است. مهمترین قوانین قبل از انقلاب در این بخش قانون کارآموزی و اساسنامه صندوق کارآموزی و همچنین قانون برنامه ۷ ساله پنجم است.

در اهداف قانون برنامه پنجم عمرانی شاخص‌های کمی «تربیت نیروی انسانی ماهر و تکنسین، ظرفیت مراکز تربیت کارگر ماهر در بخش صنعت، خدمات و کشاورزی جهت تربیت نیروی کار جدید، کارآموزی شاغلان و ظرفیت مراکز تربیت تکنیسین» تعیین گردید.

اولین دوره مجلس شورای اسلامی بعد از انقلاب در تاریخ ۱۳۵۹/۳/۷ تشکیل شد. هم‌اکنون دهمین دوره قانونگذاری در مجلس شورای اسلامی در جریان است. ما حاصل ۹ دوره تقنین در کشور انبوهی از قوانین است که مبنای اداره دستگاه‌های مختلف، بخش خصوصی، شخصیت‌های حقیقی و حقوقی است. قوانین در کشور با پیشینه طرح‌ها و لوایح شکل می‌گیرند. نیازهای ضروری جامعه و مردم مبنای ارائه و تدوین این اسناد حقوقی است.

آموزش‌های فنی و حرفه‌ای یکی از موضوعات بین دستگاهی در کشور است. سه وزارتخانه اصلی «آموزش و پرورش»، «تعاون، کار و رفاه اجتماعی»، «علوم، تحقیقات و فناوری» و چندین وزارتخانه دیگر از جمله فرهنگ و ارشاد اسلامی، جهاد کشاورزی، بهداشت و درمان و ..... نیز به نوعی با آموزش‌های علمی- عملی مواجه هستند. به علاوه این نوع از آموزش در سراسر جهان شناخته شده و از مؤلفه‌های اصلی توسعه پایدار، اشتغال پایدار، آموزش مادام‌العمر و .... می‌باشد. اکثر مشاغل نیازمند

آموزش‌های فنی‌وحرفه‌ای هستند. لذا توجه به این نوع آموزش می‌تواند به سلامت روانی جامعه، اشتغال، تولید با کیفیت و رقابتی، و... منجر شود.

بررسی وضعیت تقنینی کشور در حوزه آموزش‌های فنی‌وحرفه‌ای هدف این گزارش است. لذا طرح‌ها و لوایح ارائه شده در مجلس در این زمینه مورد توجه قرار گرفته است.

فصل اول - طرح‌ها و لوایح در ۹ دوره قانونگذاری مجلس شورای اسلامی به تفکیک هر دوره

مجلس اول (۷ خردادماه ۱۳۵۹ تا ۶ خردادماه ۱۳۶۳)

در دوره چهارساله مجلس اول ۶۲۵ جلسه علنی و ۱۵ جلسه غیرعلنی برگزار گردید. در این دوره، ۸۱۶ لایحه و طرح در مجلس به‌طور رسمی مطرح شد که از این تعداد ۵۶۶ مورد لایحه و ۲۵۰ مورد طرح بوده و در مجموع تعداد ۳۷۰ مورد تصویب و ابلاغ شد که سهم حوزه آموزش‌های فنی‌وحرفه‌ای ۴ لایحه و ۱ طرح است (جدول ۱).

جدول ۱. طرح‌ها، لوایح و قوانین مصوب در حوزه آموزش‌های فنی‌وحرفه‌ای در مجلس اول

ردیف	عنوان	دوره مجلس	نوع پیشنهاد	شور اول	شور دوم	تصویب در صحن	تأیید شورای نگهبان	فوریت	کمیسیون اصلی	توضیحات
۱	نظام آموزش فنی‌وحرفه‌ای	اول	طرح	+	-	-	-	دو شوری	آموزش و فرهنگ	۱۳۶۲/۱۱/۲۵ به مجلس تقدیم شده است. آماده برای شور دوم
۲	قانون بودجه سال ۱۳۶۰	اول	لایحه	+	-	۱۳۶۰/۴/۲۴	۱۳۶۰/۵/۸	یک فوریتی	امور برنامه و بودجه	
۳	قانون بودجه سال ۱۳۶۱	اول	لایحه	+	-	۱۳۶۰/۱۲/۲۷	۱۳۶۰/۱۲/۲۹	یک شوری	امور برنامه و بودجه	
۴	قانون بودجه سال ۱۳۶۲	اول	لایحه	+	-	۱۳۶۱/۱۲/۲۶	۱۳۶۱/۱۲/۲۸	یک شوری	امور برنامه و بودجه	
۵	قانون بودجه سال ۱۳۶۳	اول	لایحه	+	-	۱۳۶۲/۱۲/۲۵	۱۳۶۲/۱۲/۳۰	یک شوری	امور برنامه و بودجه	

مجلس دوم (۷ خردادماه ۱۳۶۳ تا ۶ خردادماه ۱۳۶۷)

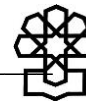
در ۵۴۰ جلسه علنی مجلس دوم، ۵۶۶ طرح و لایحه به مجلس ارائه شد که شامل ۱۸۷ طرح و ۳۷۹ لایحه بود در کل ۳۱۶ قانون تصویب شد که سهم آموزش‌های فنی‌وحرفه‌ای ۲ طرح و ۵ لایحه بوده است. (جدول ۲) ۴ لایحه بودجه تصویب شد. لایحه اصلاح قانون کار در صحن به تصویب رسید، ولی به تصویب شورای نگهبان نرسید. طرح نظام آموزش فنی‌وحرفه‌ای رد شد و طرح قانون ارتقای علمی و دانش معلمان دیپلم رسمی کشور به فوق دیپلم در مرحله بررسی کمیسیون باقی ماند.

جدول ۲. طرح‌ها، لوایح و قوانین مصوب در حوزه آموزش‌های فنی و حرفه‌ای در مجلس دوم

ردیف	عنوان	دوره مجلس	نوع پیشنهاد	شور اول	شور دوم	تصویب در صحن	تأیید شورای نگهبان	فوریت	کمیسیون اصلی	توضیحات
۱	نظام آموزش فنی و حرفه‌ای	دوم	طرح	+	-	-	-	-	آموزش و پرورش	این طرح در مجلس اول اعلام وصول شده و در مجلس دوم پس از برگزاری شور اول رد شده است
۲	قانون ارتقای علمی و دانش معلمان دیپلم رسمی کشور به فوق دیپلم	دوم	طرح	-	-	-	-	دو شوری	فرهنگ و آموزش عالی	تحت بررسی در کمیسیون جهت طرح در مجلس برای شور اول
۳	قانون بودجه سال ۱۳۶۴	دوم	لایحه	+	-	۱۳۶۳/۱۲/۲۹	۱۳۶۳/۱۲/۲۹	یک شوری	برنامه و بودجه	
۴	قانون بودجه سال ۱۳۶۵	دوم	لایحه	+	-	۱۳۶۴/۱۲/۲۶	۱۳۶۴/۱۲/۲۷	یک شوری	برنامه و بودجه	
۵	قانون بودجه سال ۱۳۶۶	دوم	لایحه	+	-	۱۳۶۵/۱۲/۲۸	۱۳۶۵/۱۲/۲۸	یک شوری	برنامه و بودجه	
۶	قانون بودجه سال ۱۳۶۷	دوم	لایحه	+	-	۱۳۶۶/۱۲/۱۸	۱۳۶۶/۱۲/۲۰	یک شوری	برنامه و بودجه	
۷	لایحه کار	دوم	لایحه	+	+	۱۳۶۸/۷/۲	-	دو شوری	کار و امور اجتماعی	پس از اعاده از شورای نگهبان در پایان دوره جهت اصلاح در کمیسیون تحت بررسی بوده است

مجلس سوم (۷ خردادماه ۱۳۶۷ تا ۶ خردادماه ۱۳۷۱)

در طول دوره سوم مجلس شورای اسلامی، ۴۸۹ جلسه علنی تشکیل شد و در طی این جلسات حدود ۵۹۳ طرح و لایحه به مجلس داده شد که از بین آنها ۳۱۹ طرح و ۲۷۴ لایحه بود. از این طرح‌ها و لوایح حدود ۲۵۶ قانون تصویب شد. سهم آموزش‌های فنی و حرفه‌ای ۹ طرح و لایحه بوده است (جدول ۳) ۴ لایحه مربوط به بودجه و ۱ لایحه مربوط به برنامه اول توسعه تصویب و به تأیید شورای نگهبان رسیدند. لایحه اصلاح قانون کار که در مجلس قبل تصویب شده بود مورد ایراد شورای نگهبان واقع شد و پس از رفع ایراد به تصویب مجمع تشخیص مصلحت نظام رسید. لایحه اجازه اخذ هزینه‌های مربوط به صدور اجازه تأسیس و تجدید امتیاز آموزشگاه‌های علمی آزاد تصویب شد. طرح دیپلم فنی شناختن مدرک فارغ‌التحصیلان آموزشگاه بهداری روستایی به تصویب رسید. طرح نحوه تأسیس آموزشگاه و دانشکده در شهرستان‌ها تحت بررسی کمیسیون باقی ماند.

جدول ۳. طرح‌ها، لوایح و قوانین مصوب در حوزه آموزش‌های فنی و حرفه‌ای در مجلس سوم

ردیف	عنوان	دوره مجلس	نوع پیشنهاد	شور اول	شور دوم	تصویب در صحن	تأیید شورای نگهبان	فوریت	کمیسیون اصلی	توضیحات
۱	قانون اجازه اخذ هزینه‌های مربوط به صدور اجازه تأسیس و تجدید امتیاز آموزشگاه‌های علمی آزاد	سوم	لایحه	+	+	۱۳۶۷/۹/۱	۱۳۶۷/۹/۱۷	دو شوری	آموزش و پرورش	
۲	قانون بودجه سال ۱۳۶۸	سوم	لایحه	+	-	۱۳۶۷/۱۲/۲۹	۱۳۶۷/۱۲/۲۹	یک شوری	برنامه و بودجه	
۳	قانون برنامه اول توسعه... مورخ ۱۳۶۹	سوم	لایحه	+	+	-	۱۳۶۸/۱۱/۱۱	دو شوری	برنامه و بودجه	
۴	قانون بودجه سال ۱۳۶۹	سوم	لایحه	+	-	۱۳۶۸/۱۲/۲۸	۱۳۶۸/۱۲/۲۹	یک شوری	برنامه و بودجه	
۵	قانون کار	سوم	لایحه	-	-	آبان‌ماه ۱۳۶۹	-	دو شوری	کار و امور اجتماعی	هر دو شور این لایحه در مجلس دوم انجام شد و در تاریخ ۱۳۶۹/۸/۲۹ به تأیید مجمع تشخیص مصلحت نظام رسید. شور اول و دوم این لایحه در مجلس دوم انجام شده و در صحن به تصویب رسید. شورای نگهبان به طرح ابراد گرفت پس از رفع ابراد در مجلس سوم تصویب و به تأیید مجمع تشخیص مصلحت نظام رسید.
۶	قانون بودجه سال ۱۳۷۰	سوم	لایحه	+	-	۱۳۶۹/۱۱/۱۱	۱۳۶۹/۱۱/۱۱	یک شوری	برنامه و بودجه	
۷	قانون دیپلم فنی شناختن مدرک فارغ‌التحصیلان آموزشگاه بهداری روستایی	سوم	طرح	+	+	۱۳۷۰/۹/۱۰	۱۳۷۰/۹/۱۷	دو شوری	بهداری و بهزیستی	
۸	نحوه تأسیس آموزشگاه و دانشکده در شهرستان‌ها	سوم	طرح	-	-	-	-	یک فوریتی	فرهنگ و آموزش عالی	تحت بررسی در کمیسیون برای شور اول
۹	قانون بودجه سال ۱۳۷۱	سوم	لایحه	+	-	۱۳۷۰/۱۱/۱۰	۱۳۷۰/۱۱/۱۰	یک شوری	برنامه و بودجه	

مجلس چهارم (۷ خردادماه ۱۳۷۱ تا ۶ خردادماه ۱۳۷۵)

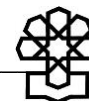
چهارمین دوره مجلس شورای اسلامی در خردادماه ۱۳۷۱ شروع و در خردادماه ۱۳۷۵ به کار خود پایان داد. در این دوره ۳۴۲ طرح و لایحه به تصویب رسید. ۶ لایحه سهم آموزش‌های فنی و حرفه‌ای در این دوره است. ۴ لایحه بودجه، ۱ لایحه برنامه و لایحه اجازه پرداخت دستمزد به دانشجویان کارآموز که در مجلس قبل ارائه شده بود در این دوره به تصویب رسید (جدول ۴).

جدول ۴. طرح‌ها، لوایح و قوانین مصوب در حوزه آموزش‌های فنی و حرفه‌ای در مجلس چهارم

ردیف	عنوان	دوره مجلس	نوع پیشنهاد	شور اول	شور دوم	تصویب در صحن	تأیید شورای نگهبان	فوریت	کمیسیون اصلی	توضیحات
۱	قانون بودجه سال ۱۳۷۲	چهارم	لایحه	+	-	۱۳۷۱/۱۱/۱۲	۱۳۷۱/۱۱/۱۲	یک شوری	برنامه و بودجه	
۲	قانون اجازه پرداخت دستمزد به دانشجویانی که به‌عنوان کارآموز خدمت می‌کنند	چهارم	لایحه	+	-	۱۳۷۲/۴/۲۹	۱۳۷۲/۵/۳	دو شوری	برنامه و بودجه	این لایحه در مجلس سوم ارائه و در مجلس چهارم به تصویب رسید
۳	قانون بودجه سال ۱۳۷۳	چهارم	لایحه	+	+	۱۳۷۲/۱۲/۲۳	۱۳۷۲/۱۲/۲۴	دو شوری	مشترک برنامه و بودجه و اقتصاد و دارایی و تعاون	
۴	قانون برنامه دوم توسعه	چهارم	لایحه	+	+	۱۳۷۳/۹/۲۰	۱۳۷۳/۹/۲۰	دو شوری	تلفیق	
۵	قانون بودجه سال ۱۳۷۴	چهارم	لایحه	+	+	۱۳۷۳/۱۲/۲۸	۱۳۷۳/۱۲/۲۸	دو شوری	مشترک برنامه و بودجه و اقتصاد و دارایی و تعاون	
۶	قانون بودجه سال ۱۳۷۵	چهارم	لایحه	+	+	۱۳۷۴/۱۱/۱۱	۱۳۷۴/۱۱/۱۱	دو شوری	خاص	

مجلس پنجم (۷ خردادماه ۱۳۷۵ تا ۶ خردادماه ۱۳۷۹)

دوره پنجم سال ۱۳۷۵ شروع به کار نمود و در سال ۱۳۷۹ به پایان رسید. از تعداد ۳۵۹ طرح و لایحه مصوب، تصویب ۵ لایحه و ۱ طرح سهم آموزش‌های فنی و حرفه‌ای بوده است. ۴ لایحه بودجه سنواتی،

۱ لایحه مربوط به قانون برنامه سوم توسعه، و ۱ لایحه مربوط به قانون الزام فراگیری آموزش‌های فنی‌وحرفه‌ای برای اشتغال به کار است (جدول ۵).

جدول ۵. طرح‌ها، لوایح و قوانین مصوب در حوزه آموزش‌های فنی‌وحرفه‌ای در مجلس پنجم

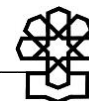
ردیف	عنوان	دوره مجلس	نوع پیشنهاد	شور اول	شور دوم	تصویب در صحن	تأیید شورای نگهبان	فوریت	کمیسیون اصلی	توضیحات
۱	قانون بودجه سال ۱۳۷۶	پنجم	لایحه	+	+	۱۳۷۵/۱۱/۱۴	۱۳۷۵/۱۱/۱۴	دو شوری	تلفیق	
۲	قانون الزام فراگیری آموزش‌های فنی‌وحرفه‌ای برای اشتغال به کار	پنجم	طرح	+	+	۱۳۷۶/۳/۱۱	۱۳۷۶/۳/۲۱	دو شوری	کار و امور اجتماعی	
۳	قانون بودجه سال ۱۳۷۷	پنجم	لایحه	+	+	۱۳۷۶/۱۱/۸	۱۳۷۶/۱۱/۸	دو شوری	تلفیق	
۴	قانون بودجه سال ۱۳۷۸	پنجم	لایحه	+	+	۱۳۷۷/۱۱/۱۳	۱۳۷۷/۱۱/۱۳	یک شوری	برنامه و بودجه	
۵	قانون بودجه سال ۱۳۷۹	پنجم	لایحه	+	-	۱۳۷۸/۱۲/۲۴	۱۳۷۸/۱۲/۲۴	یک شوری	برنامه و بودجه	
۶	قانون برنامه سوم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی	پنجم	لایحه	+	+	۱۳۷۹/۱/۲۸	۱۳۷۹/۱/۲۸	دو شوری	برنامه و بودجه	

مجلس ششم (۷ خردادماه ۱۳۷۹ تا ۶ خردادماه ۱۳۸۳)

دوره ششم مجلس از خردادماه ۱۳۷۹ تا خردادماه ۱۳۸۳ ادامه پیدا کرد و به‌طور کلی ۳۹۶ طرح و لایحه به تصویب رسید. در این دوره ۲ طرح و ۵ لایحه مرتبط با آموزش‌های فنی‌وحرفه‌ای بودند. ۴ لایحه مربوط به بودجه‌های سنواتی، ۱ لایحه مربوط به تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت که به تصویب رسیدند. ۱ طرح مربوط به توانمندسازی زنان سرپرست خانوار (تحت بررسی در کمیسیون باقی ماند) و ۱ طرح مربوط به تشکیل مؤسسه حرفه‌آموزی و اشتغال زندانیان بود (که در همین مجلس استرداد شد) (جدول ۶). نکته مهم در این دوره تأیید بودجه سال ۱۳۸۰ در مجمع تشخیص مصلحت نظام است.

جدول ۶. طرح‌ها، لوایح و قوانین مصوب در حوزه آموزش‌های فنی و حرفه‌ای در مجلس ششم

ردیف	عنوان	دوره مجلس	نوع پیشنهاد	شور اول	شور دوم	تصویب در صحن	تأیید شورای نگهبان	فوریت	کمیسیون اصلی	توضیحات
۱	طرح تشکیل مؤسسه حرفه‌آموزی و اشتغال زندانیان در مجلس ششم	ششم	طرح	-	-	-	-	-	-	این طرح در جلسه ۱۰۱ اعلام وصول و در جلسه ۱۴۳ استرداد شد.
۲	قانون بودجه سال ۱۳۸۰	ششم	لایحه	+	-	۱۳۷۹/۱۱/۲۶	-	دو فوریتی	تلفیق	در تاریخ ۱۳۷۹/۱۲/۲ مجمع تشخیص مصلحت تأیید شد.
۳	قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت	ششم	لایحه	+	-	۱۳۸۰/۱۱/۲۷	۱۳۸۰/۱۲/۸		برنامه و بودجه و محاسبات	تبصره «۷۵» قانون بودجه سال ۱۳۶۲ به‌عنوان ماده (۱۲) این قانون و به‌عنوان تبصره ماده (۶۱) قانون وصول برخی از درآمدهای دولت و مصرف آن در موارد معین مصوب ۱۳۷۳/۱۲/۲۸.
۴	قانون بودجه سال ۱۳۸۱	ششم	لایحه	+	-	۱۳۸۰/۱۲/۲۲	-	یک شوری	تلفیق	در تاریخ ۱۳۸۰/۱۲/۲۵ مجمع تشخیص مصلحت تأیید شد.
۵	قانون بودجه سال ۱۳۸۲	ششم	لایحه	+	+	۱۳۸۱/۱۲/۱۱	-	دو شوری	تلفیق	در تاریخ ۱۳۸۱/۱۲/۲۴ مجمع تشخیص مصلحت تأیید شد.
۶	قانون بودجه سال ۱۳۸۳	ششم	لایحه	+	-	۱۳۸۲/۱۲/۲۴	-	یک شوری	تلفیق	در تاریخ ۱۳۸۲/۱۲/۲۶ مجمع تشخیص مصلحت نظام تأیید شد.
۷	طرح توانمندسازی زنان سرپرست خانوار	ششم	طرح	-	-	-	-	یک فوریتی	اجتماعی	تحت بررسی در کمیسیون برای شور اول

مجلس هفتم (۷ خردادماه ۱۳۸۳ تا ۶ خردادماه ۱۳۸۷)

دوره هفتم مجلس شورای اسلامی در خردادماه ۱۳۸۳ شروع و در خردادماه ۱۳۸۷ خاتمه پذیرفت. در دوره هفتم مجلس شورای اسلامی ۳۳۳ طرح و لایحه به تصویب رسید که سهم آموزش‌های فنی و حرفه‌ای ۷ لایحه بوده است. ۴ لایحه بودجه سنواتی و ۱ لایحه برنامه چهارم توسعه که به تصویب رسیدند. لایحه کارورزی و اشتغال بیکاران (که در کمیسیون تحت بررسی باقی ماند) و لایحه توانمندسازی زنان سرپرست خانوار که مسترد شد (جدول ۷).

جدول ۷. طرح‌ها، لوایح و قوانین مصوب در حوزه آموزش‌های فنی و حرفه‌ای در مجلس هفتم

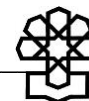
ردیف	عنوان	دوره مجلس	نوع پیشنهاد	شور اول	شور دوم	تصویب در صحن	تأیید شورای نگهبان	فوریت	کمیسیون اصلی	توضیحات
۱	قانون برنامه چهارم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی	هفتم	لایحه	+	-	۱۳۸۳/۶/۱۱	-	یک شوری	تلفیق	این مصوبه به شورای نگهبان ارسال، سپس در مجمع تشخیص مطرح و در نهایت با موافقت مقام معظم رهبری با پیشنهاد مجمع به دولت ابلاغ شد.
۲	طرح کارورزی و اشتغال بیکاران	هفتم	لایحه	-	-	-	-	دو شوری	اجتماعی	در تاریخ ۱۳۸۳/۹/۱۱ اعلام وصول و در مرحله بررسی در کمیسیون برای شور اول باقی ماند.
۳	قانون بودجه سال ۱۳۸۴	هفتم	لایحه	+	-	۱۳۸۳/۱۲/۲۵	۱۳۸۳/۱۲/۲۵	یک شوری	تلفیق	
۴	قانون بودجه سال ۱۳۸۵	هفتم	لایحه	+	-	۱۳۸۴/۱۲/۲۵	۱۳۸۴/۱۲/۲۵	یک شوری	تلفیق	
۵	قانون بودجه سال ۱۳۸۶	هفتم	لایحه	+	-	۱۳۸۵/۱۲/۲۴	۱۳۸۵/۱۲/۲۴	یک شوری	تلفیق	
۶	قانون بودجه سال ۱۳۸۷	هفتم	لایحه	+	-	۱۳۸۶/۱۲/۱	۱۳۸۶/۱۲/۱	یک شوری	تلفیق	
۷	طرح توانمندسازی زنان سرپرست خانوار	هفتم	لایحه	-	-	-	-	-	اجتماعی	این لایحه در تاریخ ۱۳۸۳/۳/۲۶ اعلام وصول و در جلسه ۸۱ مسترد شد.

مجلس هشتم (۷ خردادماه ۱۳۸۷ تا ۶ خردادماه ۱۳۹۱)

مجلس هشتم شورای اسلامی از خردادماه ۱۳۸۷ آغاز به کار نمود و تا خردادماه ۱۳۹۱ ادامه داشت. مصوبات دوره مجلس هشتم شورای اسلامی ۳۴۹ طرح و لایحه بود که سهم حوزه آموزش‌های فنی‌وحرفه‌ای ۵ لایحه و ۳ طرح بوده است. ۴ لایحه بودجه و یک لایحه قانون برنامه پنجم توسعه به تصویب رسیدند. طرح تغییر نظام آموزشی کشور که به شورای انقلاب فرهنگی ارجاع و در آنجا تصویب شد. طرح پذیرش دانشجو در آموزشگاه‌های فنی‌وحرفه‌ای به تصویب مجلس رسید و طرح تبدیل وضعیت مربیان حق‌التدریس سازمان آموزش فنی‌وحرفه‌ای هم با اصلاحاتی در کمیسیون به تصویب رسید، اما به مرحله صحن نرسید (جدول ۸).

جدول ۸. طرح‌ها، لوایح و قوانین مصوب در حوزه آموزش‌های فنی‌وحرفه‌ای در مجلس هشتم

ردیف	عنوان	دوره مجلس	نوع پیشنهاد	شور اول	شور دوم	تصویب در صحن	تأیید شورای نگهبان	فوریت	کمیسیون اصلی	توضیحات
۱	قانون بودجه سال ۱۳۸۸	هشتم	لایحه	+	-	۱۳۸۷/۱۲/۲۶	۱۳۸۷/۱۲/۲۷	یک شوری	تلفیق	
۲	قانون بودجه سال ۱۳۸۹	هشتم	لایحه	+	-	۱۳۸۸/۱۲/۲۴	۱۳۸۸/۱۲/۲۵	یک شوری	تلفیق	
۳	طرح تغییر نظام آموزشی کشور	هشتم	طرح	-	-	-	-	یک شوری	آموزش، تحقیقات و فناوری	این طرح در تاریخ ۱۳۸۸/۱۱/۴ به شورای عالی انقلاب فرهنگی ارجاع و در سال ۱۳۸۹ به تصویب رسید.
۴	طرح پذیرش دانشجو در آموزشگاه‌های فنی‌وحرفه‌ای، مراکز تربیت معلم و دانشگاه شهید رجایی	هشتم	طرح	+	-	۱۳۸۹/۲/۱۹	۱۳۸۹/۲/۲۲	دو فوریتی	آموزش، تحقیقات و فناوری	
۵	قانون برنامه پنج‌ساله پنجم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی	هشتم	لایحه	+	-	۱۳۸۹/۱۰/۱۵	-	یک شوری	تلفیق	در تاریخ ۱۳۸۹/۱۰/۲۵ مجمع تشخیص مصلحت نظام به تصویب رسید.

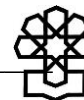
ردیف	عنوان	دوره مجلس	نوع پیشنهاد	شور اول	شور دوم	تصویب در صحن	تأیید شورای نگهبان	فوریت	کمیسیون اصلی	توضیحات
۶	قانون بودجه سال ۱۳۹۰	هشتم	لایحه	+	-	۱۳۹۰/۲/۱۹	۱۳۹۰/۲/۲۰	یک شوری	تلفیق	بند «۱۱۰» قانون بودجه.
۷	طرح تبدیل وضعیت مربیان حق التدریس سازمان آموزش فنی و حرفه‌ای به رسمی و پیمانی	هشتم	طرح	+	-	-	-	یک فوریتی	اجتماعی	با اصلاحاتی در تاریخ ۱۳۹۰/۱۰/۲۰ در کمیسیون تصویب شد.
۸	قانون بودجه سال ۱۳۹۱	هشتم	لایحه	+	-	۱۳۹۱/۲/۳۰	۱۳۹۱/۲/۳۰	یک شوری	تلفیق	

مجلس نهم (۷ خردادماه ۱۳۹۱ تا ۶ خردادماه ۱۳۹۵)

دوره نهم مجلس شورای اسلامی از ۷ خردادماه ۱۳۹۱ رسماً آغاز به کار کرد و تا ۶ خردادماه ۱۳۹۵ ادامه داشت. مجموعاً ۶۹۷ طرح و لایحه که تقریباً دوسوم آنها طرح و یک سوم لایحه بودند که از این تعداد حدود ۱۹۵ طرح و لایحه به تصویب رسیده است. سهم آموزش‌های فنی و حرفه‌ای ۱۲ طرح و لایحه است (۶ طرح و ۶ لایحه). در این دوره نسبت به دوره‌های قبل بیشترین تعداد طرح‌ها و لوایح مربوط به حوزه فنی و حرفه‌ای را شاهد هستیم. ۴ لایحه بودجه سنواتی و ۱ لایحه الحاق موادی به قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت به تصویب رسید و لایحه نحوه کمک‌های اشخاص حقیقی و حقوقی هم در کمیسیون تصویب شد. طرح تبدیل وضعیت مربیان حق التدریس سازمان آموزش فنی و حرفه‌ای در صحن و طرح بیمه مؤسسان آموزشگاه‌های آزاد در کمیسیون تصویب شد. طرح تأمین نیروی انسانی دانشگاه فنی و حرفه‌ای بررسی نشده است. طرح نظام جامع آموزش و تربیت فنی و حرفه‌ای که محصول مشترک مجلس و مرکز پژوهش‌ها و نمایندگان دستگاه‌های اجرایی است به تصویب مجلس رسیده و در مرحله رفع ابهام شورای نگهبان است (جدول ۹). با توجه به جامعیت این طرح، محتوای طرح تشکیل سازمان ملی مهارت نیز به این طرح ارجاع گردید.

جدول ۹. طرح‌ها، لوایح و قوانین مصوب در حوزه آموزش‌های فنی و حرفه‌ای در مجلس نهم

ردیف	عنوان	دوره مجلس	نوع پیشنهاد	شور اول	شور دوم	تصویب در صحن	تأیید شورای نگهبان	فوریت	کمیسیون اصلی	توضیحات
۱	طرح تبدیل وضعیت مربیان حق‌التدریس سازمان آموزش فنی و حرفه‌ای کشور به رسمی و پیمانی	نهم	طرح			۱۳۹۱/۲/۳	۱۳۹۱/۵/۱۹	یک فوریتی	اجتماعی	این طرح در مجلس هشتم ارائه و با اصلاحاتی در کمیسیون تصویب و در مجلس نهم تصویب، تأیید و ابلاغ گردید.
۲	نحوه کمک‌های اشخاص حقیقی و حقوقی به سازمان آموزش فنی و حرفه‌ای	نهم	لایحه	+	-	-	-	یک شوری	آموزش، تحقیقات و فناوری	این لایحه در تاریخ ۱۳۹۱/۹/۱۴ به مجلس تقدیم و در تاریخ ۱۳۹۱/۱۱/۲ با اصلاحاتی در کمیسیون تصویب شد.
۳	طرح تشکیل سازمان ملی مهارت و فناوری	نهم	طرح	+	-	-	-	یک شوری	اجتماعی	۱۳۹۱/۱۲/۶ ارجاع شد.
۴	طرح بیمه مؤسسان و مدیران آموزشگاه‌های فنی و حرفه‌ای آزاد	نهم	طرح	+	-	-	-	یک شوری	بهداشت و درمان	این طرح در تاریخ ۱۳۹۱/۱۲/۶ به مجلس تقدیم و در تاریخ ۱۳۹۲/۴/۲ با اصلاحاتی در کمیسیون تصویب شد.
۵	طرح آموزش‌های فنی و حرفه‌ای	نهم	طرح	+	-	-	-	یک شوری	آموزش و تحقیقات	۱۳۹۲/۸/۷ ارجاع شد.
۶	طرح تأمین نیروی انسانی دانشگاه فنی و حرفه‌ای	نهم	طرح	-	-	-	-	یک شوری	آموزش، تحقیقات و فناوری	این طرح در تاریخ ۱۳۹۲/۹/۱۳ به مجلس تقدیم و اعلام وصول شده است.
۷	قانون بودجه سال ۱۳۹۲	نهم	لایحه	+	-	۱۳۹۲/۳/۸ و ۱۳۹۲/۳/۱۹	۱۳۹۲/۳/۲۰	یک شوری	تلفیق	
۸	قانون بودجه سال ۱۳۹۳	نهم	لایحه	+	-	۱۳۹۲/۱۱/۳۰ و ۱۳۹۲/۱۲/۶	۱۳۹۲/۱۲/۱۰	یک شوری	تلفیق	جزء «۱-۱» از بند «ح» قانون بودجه ۱۳۹۳.
۹	قانون الحاق موادی به قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت ۲	نهم	لایحه	+	-	۱۳۹۳/۱۲/۴	۱۳۹۳/۱۲/۶	یک فوریتی	تلفیق	تبصره «ب» ماده (۶۵).

ردیف	عنوان	دوره مجلس	نوع پیشنهاد	شور اول	شور دوم	تصویب در صحن	تأیید شورای نگهبان	فوریت	کمیسیون اصلی	توضیحات
۱۰	قانون بودجه سال ۱۳۹۴	نهم	لایحه	+	-	۱۳۹۳/۱۲/۲۴ و ۱۳۹۳/۱۲/۱۲	۱۳۹۳/۱۲/۲۵	یک شوری	تلفیق	تبصره «۲۲» بند «د» تبصره «۲».
۱۱	طرح نظام جامع آموزش و تربیت فنی و حرفه‌ای و مهارتی	نهم	طرح	+	-	۱۳۹۴/۱۲/۱۰ و ۱۳۹۵/۳/۳	مورد ابهام	یک شوری	آموزش، تحقیقات و فناوری	این طرح در آذرماه ۱۳۹۲ تقدیم مجلس شده و در اسفندماه ۱۳۹۴ در صحن علنی تصویب و به دلیل ایراد شورای نگهبان به کمیسیون ارجاع و مجدداً پس از رفع ایراد و ابهام با حضور نمایندگان شورای نگهبان و سازمان مدیریت در صحن به تصویب رسید و مجدداً از سوی شورای نگهبان ایراد و ابهام به آن وارد شده و در کمیسیون در دست اصلاح است.
۱۲	قانون بودجه سال ۱۳۹۵	نهم	لایحه	+	-	۱۳۹۵/۲/۲۷	۱۳۹۵/۲/۲۹	یک شوری	تلفیق	

بررسی مجموعه طرح‌ها و لوایح مرتبط با آموزش‌های فنی و حرفه‌ای در این ۹ دوره به تفکیک لوایح مربوط به «بودجه‌های سنواتی و قانون برنامه» و «سایر طرح‌ها» نشان می‌دهد که از مجموع ۶۷ طرح و لایحه مرتبط با آموزش‌های فنی و حرفه‌ای، ۴۱ طرح و لایحه مربوط به برنامه و بودجه بوده و تنها ۲۶ طرح و لایحه به موضوعات خاص آموزش‌های فنی و حرفه‌ای اختصاص داشته است. (جدول ۱۰).

جدول ۱۰. طرح‌ها و لوایح مرتبط با آموزش‌های فنی و حرفه‌ای در ۹ دوره قانونگذاری بعد از انقلاب

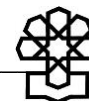
ردیف	دوره قانونگذاری	مجموع طرح‌ها و لوایح	تعداد لایحه	تعداد طرح	لوایح مربوط به بودجه سنواتی و قوانین برنامه‌های توسعه پنج‌ساله	سایر طرح‌ها و لوایح
۱	مجلس اول	۵	۴	۱	۴ لایحه مربوط به بودجه سنواتی	۱ طرح
۲	مجلس دوم	۷	۵	۲	۴ لایحه مربوط به بودجه سنواتی	۲ طرح و ۱ لایحه
۳	مجلس سوم	۹	۷	۲	۴ لایحه بودجه و ۱ لایحه برنامه	۲ طرح و ۲ لایحه
۴	مجلس چهارم	۶	۶	-	۴ لایحه بودجه و ۱ لایحه برنامه	۱ لایحه
۵	مجلس پنجم	۶	۵	۱	۴ لایحه بودجه و ۱ لایحه برنامه	۱ طرح
۶	مجلس ششم	۷	۵	۲	۴ لایحه بودجه	۲ طرح و ۱ لایحه مربوط به قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت
۷	مجلس هفتم	۷	۷	-	۴ لایحه بودجه و ۱ لایحه برنامه	۲ لایحه
۸	مجلس هشتم	۸	۵	۳	۴ لایحه بودجه و ۱ لایحه برنامه	۳ طرح
۹	مجلس نهم	۱۲	۶	۶	۴ لایحه بودجه	۲ لایحه و ۶ طرح که یک لایحه آن مربوط به قانون الحاق موادی به قانون تنظیم .... است.
۱۰	جمع	۶۷	۵۰	۱۷	۴۱ لایحه (۳۶ لایحه بودجه و ۵ لایحه برنامه)	۲۶ طرح و لایحه

فصل دوم - تحلیل طرح‌ها و لوایح مصوب در حوزه آموزش‌های فنی و حرفه‌ای

نتایج حاصل از بررسی طرح‌ها و لوایح در ۹ دوره قانونگذاری مجلس شورای اسلامی با نگاهی به (جدول ۱۰) حاکی از آن است که:

- تاکنون در ۶۷ طرح و لایحه اعم از بودجه و برنامه، قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت و قوانین اختصاصی، مواد و احکامی به آموزش‌های فنی و حرفه‌ای اختصاص یافته است.
- از مجموع ۵۰ لایحه تعداد ۴۱ لایحه مربوط به قانون برنامه‌های ۵ ساله توسعه و قانون بودجه سنواتی بوده است.

- ۲ لایحه مربوط به قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت و قانون الحاق موادی به قانون

تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت بوده است.

- از مجموع ۲۴ طرح و لایحه اختصاصی مرتبط با آموزش‌های فنی و حرفه‌ای تاکنون فقط ۶ طرح و ۳ لایحه تصویب شده است.

- همان‌گونه که ذکر شد تاکنون در لوایح بودجه به دلیل بین دستگامی بودن ردیف‌های متنوعی به آموزش‌های فنی و حرفه‌ای اختصاص یافته است. اما در بندهای ماده واحده کمتر اثری از توجه به آن دیده می‌شود.

- برخی از بندهای ماده واحده قانون بودجه سنواتی در حوزه آموزش‌های فنی و حرفه‌ای عبارتند از:

۱. تبصره «۷۵» قانون بودجه سال ۱۳۶۲،^۱

۲. بند «۱۱۰» قانون بودجه سال ۱۳۹۰ به تشکیل دانشگاه فنی و حرفه‌ای اختصاص یافته است،^۲

۳. جزء «۱-۱» بند «ح» قانون بودجه سال ۱۳۹۳،^۳

۴. تبصره «۲۲» قانون بودجه سال ۱۳۹۴،^۴

۵. بند «د» تبصره «۲» قانون بودجه سال ۱۳۹۴.^۵

- احکام مصوب برنامه‌های توسعه در حوزه آموزش‌های فنی و حرفه‌ای عبارتند از:

۱. تبصره «۲۴» و «۲۶» قانون برنامه اول توسعه (ایجاد نهاد متمرکز در سیاستگذاری آموزش‌های

فنی و حرفه‌ای).

۲. بند «د» تبصره «۹۵»، جزء «۷» و «۱۰» از بخش ۵ مواد و جزء «۷-۱۴» و «۷-۱۵»، برنامه

---

۱. (تبصره «۷۵»- الف - درآمد آموزش‌های فنی و حرفه‌ای وزارتخانه‌ها و مؤسسات دولتی حاصل از فروش محصولات و تولیدات و یا ارائه خدمات در زمینه‌های صنعت، خدمات، کشاورزی پزشکی و پیراپزشکی در بودجه هر سال برآورد و در بخش درآمد منظور می‌گردد).

ب) همه‌ساله اعتباری معادل مجموع درآمدهای پیش‌بینی شده مذکور در بند «الف» در ردیفی تحت عنوان «هزینه‌های خاص آموزش فنی و حرفه‌ای کشور» منظور و مصرف آن از شمول قانون محاسبات عمومی و سایر مقررات عمومی دولت مستثنا بوده و طبق آیین‌نامه‌ای که بنا به پیشنهاد شورای عالی هماهنگی آموزش فنی و حرفه‌ای کشور و تأیید وزارت امور اقتصادی و دارایی و سازمان برنامه و بودجه به تصویب هیئت وزیران خواهد رسید مصرف خواهد شد).

۲. ۱۱۰- وزارت علوم، تحقیقات و فناوری موظف است بدون بار مالی جدید و بدون اصلاح تشکیلات و افزایش پست سازمانی با استفاده از امکانات و نیروی انسانی موجود دانشگاه فنی و حرفه‌ای را تشکیل دهد و کلیه دانشکده‌ها و آموزشکده‌های فنی و حرفه‌ای کشور را از آموزش و پرورش به این دانشگاه با شرایط یادشده منتقل نماید.

۳. سه هزار میلیارد ریال برای تأمین و استانداردسازی سامانه گرمایشی مدارس با اولویت مدارس روستاها از طریق خزانه‌داری کل کشور به سازمان نوسازی، توسعه و تجهیز مدارس کشور اختصاص می‌یابد.

۴. به سازمان آموزش فنی و حرفه‌ای اجازه داده می‌شود که بخشی از آموزش‌های غیررسمی خود را از طریق ارائه آموزش‌های پیامکی و مجازی با مشارکت بخش غیردولتی ارائه و سهم خود از درآمد حاصل را وصول و به ردیف درآمدی ۱۴۰۱۰۳ واریز کند. مبلغ سی و شش میلیارد ریال از محل ردیف ۱۴۲-۵۳۰۰۰۰ متناسب با وصولی در اختیار سازمان مذکور قرار می‌گیرد.

۵. از مبلغ چهار هزار و دو بیست میلیارد ریال متناسب با وصولی در اختیار سازمان نوسازی و توسعه و تجهیز مدارس قرار می‌گیرد تا صرف موارد مندرج در بند «ب» ماده (۶۵) الحاق برخی مواد به قانون تنظیم برخی از مقررات مالی دولت گردد.

دوم توسعه (تربیت نیروی انسانی مورد نیاز و افزایش کمیّت و کیفیت آموزش‌های فنی و حرفه‌ای در کنار دیگر آموزش‌ها).

۳. ماده (۱۴۶) و (۱۵۱) قانون برنامه سوم توسعه (تشکیل ستاد هماهنگی آموزش‌های فنی و حرفه‌ای و انحلال شوراهای کارآموزی، شورای عالی هماهنگی فنی و حرفه‌ای و شورای عالی علمی و کاربردی).

۴. ماده (۵۵) قانون برنامه چهارم توسعه (ایجاد نهاد هماهنگ‌کننده آموزش‌های فنی و حرفه‌ای).

۵. ماده (۲۱) قانون برنامه پنجم توسعه (و مواد (۲۳-۸۰-۱۹۴ و ۱۹۵)) (سیاست‌گذاری واحد، رتبه‌بندی مراکز ارائه‌کننده، تدوین و اجرای صلاحیت حرفه‌ای و...).

– احکام مصوب در قانون تنظیم برخی از مقررات مالی دولت و قانون الحاق موادی به

قانون تنظیم مرتبط با آموزش‌های فنی و حرفه‌ای عبارتند از:

۱. تبصره «۷۵» قانون بودجه سال ۱۳۶۲ به‌عنوان ماده (۱۲) قانون تنظیم برخی از مقررات مالی دولت تصویب شد که مقرر می‌دارد این محتوای تبصره «۷۵» به‌عنوان تبصره به ماده (۶۱) قانون وصول برخی از درآمدهای دولت و مصرف آن در موارد معین الحاق گردد.^۱

ماده (۱۲) قانون تنظیم برخی از مقررات مالی دولت - متن زیر به‌عنوان تبصره به ماده (۶۱) قانون وصول برخی از درآمدهای دولت و مصرف آن در موارد معین مصوب ۱۳۷۳/۱۲/۲۸ الحاق می‌گردد:

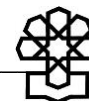
تبصره - به وزارت کار و امور اجتماعی - سازمان آموزش فنی و حرفه‌ای اجازه داده می‌شود مبالغی را که بابت تعیین درجه مهارت و صدور مجوز و تمدید پروانه کار آموزشگاه‌های فنی و حرفه‌ای آزاد و حق آزمون کارآموزان آموزشگاه‌های آزاد به تصویب هیئت وزیران می‌رسد را دریافت و به حساب درآمد عمومی کشور نزد خزانه‌داری کل واریز نماید.

۱ تبصره ۷۵ - الف) درآمد آموزش‌های فنی و حرفه‌ای وزارتخانه‌ها و مؤسسات دولتی حاصل از فروش محصولات و تولیدات و یا ارائه خدمات در زمینه‌های صنعت، خدمات، کشاورزی پزشکی و پیراپزشکی در بودجه هر سال برآورد و در بخش درآمد منظور می‌گردد.
ب) همه‌ساله اعتباری معادل مجموع درآمدهای پیش‌بینی شده مذکور در بند «الف» در ردیفی تحت عنوان «هزینه‌های خاص آموزش فنی و حرفه‌ای کشور» منظور و مصرف آن از شمول قانون محاسبات عمومی و سایر مقررات عمومی دولت مستثنا بوده و طبق آیین‌نامه‌ای که بنا به پیشنهاد شورای عالی هماهنگی آموزش فنی و حرفه‌ای کشور و تأیید وزارت امور اقتصادی و دارایی و سازمان برنامه و بودجه به تصویب هیئت وزیران خواهد رسید مصرف خواهد شد.

ماده (۶۱) - به سازمان آموزش فنی و حرفه‌ای اجازه داده می‌شود در قبال ارائه خدمات آموزشی خاص و خدمات فنی به متقاضیان حقیقی و حقوقی هزینه‌های مربوط را بر اساس قراردادهای منعقد شده دریافت نماید. کلیه درآمدهای موضوع این ماده به حساب درآمد عمومی کشور واریز خواهد شد.
معادل صد درصد (۱۰۰٪) درآمدهای واریز شده فوق از محل اعتباری که به همین منظور در قانون بودجه هر سال منظور می‌شود در اختیار سازمان مزبور قرار داده می‌شود تا جهت هزینه‌های برگزاری مسابقات مهارت فنی و بالا بردن کمیّت و کیفیت آموزش‌های فنی و حرفه‌ای، انجام هزینه‌های پژوهشی و تحقیقاتی و جذب مربیان و آموزش کارگران به مصرف برساند.

آیین‌نامه اجرایی این ماده از جمله تعرفه‌های خدمات آموزشی و فنی سازمان به پیشنهاد وزارت کار و امور اجتماعی و تأیید سازمان برنامه و بودجه به تصویب هیئت وزیران خواهد رسید.

تبصره - به وزارت کار و امور اجتماعی - سازمان آموزش فنی و حرفه‌ای اجازه داده می‌شود مبالغی را که بابت تعیین درجه مهارت و صدور مجوز و تمدید پروانه کار آموزشگاه‌های فنی و حرفه‌ای آزاد و حق آزمون کارآموزان آموزشگاه‌های آزاد به تصویب هیئت وزیران می‌رسد را دریافت و به حساب درآمد عمومی کشور نزد خزانه‌داری کل واریز نماید.

مددجویان تحت پوشش سازمان بهزیستی کشور و کمیته امداد امام خمینی (ره) از پرداخت هزینه معاف می‌باشند.

۲. تبصره «ب» ماده (۶۵) قانون الحاق موادی به قانون تنظیم برخی از مقررات مالی دولت^۱ قبل از انقلاب اسلامی دو قانون کارآموزی و اساسنامه صندوق کارآموزی در حوزه آموزش‌های فنی‌وحرفه‌ای به تصویب رسید. همچنین در برنامه ۷ ساله پنجم عمرانی این دوره نیز به برخی شاخص‌های کمی و کیفی در این بخش به‌عنوان اهداف قانون اذعان شد.

در یک نگاه اجمالی طی نه دوره مجلس شورای اسلامی در مجموع ۲۹۱۶ قانون به تصویب رسیده است. سهم آموزش‌های فنی‌وحرفه‌ای به غیر از قوانین برنامه و بودجه تنها ۹ قانون است (۳ لایحه و ۶ طرح) چیزی در حدود ۰/۳٪ (سه دهم درصد). با احتساب قوانین بودجه و برنامه‌های توسعه (مجموعاً ۵۲ قانون) سهم آموزش‌های فنی و حرفه‌ای ۱/۷۸٪ است. در جدول ۱۱ مجموعه طرح‌ها و لوایح خاص آموزش‌های فنی‌وحرفه‌ای به نمایش گذاشته شده است:

جدول ۱۱. طرح‌ها و لوایح مصوب در حوزه آموزش‌های فنی‌وحرفه‌ای در ۹ دوره قانونگذاری بعد از انقلاب

ردیف	طرح‌ها و لوایح مصوب در حوزه آموزش‌های فنی‌وحرفه‌ای در ۹ دوره قانونگذاری مجلس	طرح	لایحه	توضیحات
۱	قانون کار		لایحه	فصل پنجم - موضوع آموزش و اشتغال - مبحث کارآموزی و مراکز کارآموزی (توجه به آموزش‌های غیررسمی فنی‌وحرفه‌ای) این قانون مرتبط با آموزش‌های فنی‌وحرفه‌ای است.
۲	قانون اجازه اخذ هزینه‌های مربوط به صدور اجازه تأسیس و تجدید امتیاز آموزشگاه‌های علمی آزاد		لایحه	اجازه کسب درآمد به سازمان آموزش فنی‌وحرفه‌ای.
۳	قانون دیپلم فنی شناختن مدرک فارغ‌التحصیلان آموزشگاه بهداشتی روستایی	طرح		
۴	قانون اجازه پرداخت دستمزد به دانشجویانی که به‌عنوان کارآموز خدمت می‌کنند		لایحه	
۵	قانون الزام فراگیری آموزش‌های فنی‌وحرفه‌ای برای اشتغال به کار	طرح		به رسمیت شناختن آموزش‌های غیررسمی.
۶	طرح پذیرش دانشجو در آموزشگاه‌های فنی‌وحرفه‌ای، مراکز تربیت معلم و دانشگاه شهید رجایی	طرح		

۱ ماده (۶۵) - دولت مکلف است تا پایان تکالیف تعیین شده ذیل علاوه بر دریافت نرخ گاز، به ازای مصرف هر مترمکعب گاز طبیعی ده درصد (۱۰٪) بهای گاز مصرفی به استثنای خوراک پتروشیمی‌ها را به‌عنوان عوارض از مشترکان دریافت و به حساب خزانه‌داری کل کشور واریز کند.

ب) بیست درصد (۲۰٪) از منابع مذکور به تأمین و استانداردسازی سامانه گرمایشی و سرمایشی مدارس با اولویت مدارس روستاها، تجهیزات آموزشی و کمک آموزشی مدارس و **هنرستان‌ها** در قالب ردیف مشخص در قوانین بودجه سنواتی و با مبادله موافقتنامه با سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور به سازمان نوسازی، توسعه و تجهیز مدارس کشور اختصاص می‌یابد.

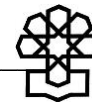
ردیف	طرح‌ها و لوایح مصوب در حوزه آموزش‌های فنی‌وحرفه‌ای در ۹ دوره قانونگذاری مجلس	طرح	لایحه	توضیحات
۷	طرح تبدیل وضعیت مربیان حق‌التدریس سازمان آموزش فنی و حرفه‌ای کشور به رسمی و پیمانی	طرح		
۸	طرح تغییر نظام آموزشی کشور	طرح		بررسی این طرح به شورای عالی انقلاب فرهنگی محول گردید.
۹	طرح نظام جامع آموزش و تربیت فنی‌وحرفه‌ای و مهارتی	طرح		این طرح در مجلس به تصویب رسیده است، اما مراحل تأیید آن در شورای نگهبان هنوز به پایان نرسیده است.

نتیجه‌گیری و پیشنهاد

بررسی ۹ دوره قانونگذاری در حوزه آموزش‌های فنی‌وحرفه‌ای حاکی از آن است که سهم این آموزش‌ها از قوانین کشور سهم بسیار کمی است که بخش عمده آن قوانین بودجه سنواتی و پس از آن موادی از قوانین برنامه‌های توسعه است. در هر پنج برنامه احکام مرتبط با آموزش‌های فنی‌وحرفه‌ای دیده می‌شود. اما با توجه به کلی بودن این احکام و بین دستگامی بودن آموزش‌های فنی‌وحرفه‌ای و عدم وجود متولی می‌توان گفت تقریباً اهداف هیچ کدام از برنامه‌های توسعه در این حیطة محقق نشده و احکام به صورت جزئی در برخی دستگاه‌ها اجرا، اما مفاد حکم به صورت کامل محقق نشده است.

این امر نشان از محجوریت آموزش‌های فنی‌وحرفه‌ای در کشور دارد. چنانچه در نظام آموزشی نیز هنوز به چشم آموزش‌های درجه ۲ به آن نگاه می‌شود. در حالی که سایر کشورها خصوصاً کشورهای اروپایی و در دهه‌های اخیر برخی از کشورهای آسیایی که رشد و توسعه قابل توجهی داشته‌اند، بخش عمده آموزش‌های خود را به آموزش‌های فنی‌وحرفه‌ای اختصاص داده‌اند.

پیشنهاد می‌شود که با رفع موانع تصویب «طرح نظام جامع آموزش و تربیت فنی‌وحرفه‌ای و مهارت‌آموزی» با تعیین متولی برای این آموزش‌ها، قدم اول در راه ارتقای کمی و کیفی، هماهنگی و سیاستگذاری واحد و اجرای سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی، اشتغال، جمعیت برداشته شود.

منابع و مأخذ

۱. قانون برنامه اول توسعه.
۲. قانون برنامه دوم توسعه.
۳. قانون برنامه سوم توسعه.
۴. قانون برنامه چهارم توسعه.
۵. قانون برنامه پنجم توسعه.
۶. قوانین بودجه سنواتی از سال ۱۳۵۸ تا ۱۳۹۵.
۷. قانون تنظیم برخی از مقررات مالی دولت.
۸. قانون الحاق موادی به قانون تنظیم برخی از مقررات مالی دولت.
۹. قانون کارآموزی.
۱۰. اساسنامه صندوق کارآموزی.
۱۱. قانون برنامه ۷ ساله پنجم توسعه (قبل از انقلاب).
۱۲. فهرست موضوعی طرح‌ها و لوایح ۹ دوره مجلس شورای اسلامی.
۱۳. قانون کار.
۱۴. طرح‌ها و لوایح مذکور در متن.

مرکز پژوهش‌ها
مجلس شورای اسلامی

شماره مسلسل: ۱۵۳۰۸

شناسنامه گزارش

عنوان گزارش: بررسی وضعیت ۹ دوره قانونگذاری مجلس شورای اسلامی در حوزه آموزش‌های فنی و حرفه‌ای

نام دفتر: مطالعات اجتماعی (گروه فنی و حرفه‌ای)

تهیه و تدوین: محبوبه محمدعلی

ناظران علمی: علی‌اکوان بهبهانی، ایروان مسعودی‌اصل

متقاضی: کمیسیون آموزش و تحقیقات

ویراستار تخصصی: _____

ویراستار ادبی: _____

واژه‌های کلیدی: _____

تاریخ انتشار: ۱۳۹۵/۱۲/۹